خراسان روزنامه صبح ایران
دوشنبه ۱۰ مهر ۱۳۹۶ . ۱۱ محرم ۱۴۳۹ . شماره ۱۹۶۴۷

هوشنگ مرادی کرمانی نویسنده در گفت‌وگو با خبرگزاری تسنیم از ترجمه عربی یکی از آثار خود به زبان عربی در مصر خبر داد و گفت: کتاب «ته خیار» به تازگی توسط احمد شعبان از استادان دانشگاه منوفیه مصر به عربی ترجمه شده است. وی هم‌چنین از ترجمه کتاب «شما که غریبه نیستید» به زبان ترکی در ترکیه خبر داد. «ته خیار» مشتمل بر ۳۰ داستان کوتاه است که با زبانی ساده زندگی روزمره را روایت می‌کند و عمیق‌ترین گفته‌ها را در قالب ساده‌ترین کلمات به مخاطب خود منتقل می‌کند.

ترجمه و انتشار «ته خیار» مرادی کرمانی در مصر

ناگهانِ شعر

ناصر عرفانیان مشیری نژاد

در لحظه های آخر این روز فاجعه
در خون نشسته است کران تا کران خاک
بغض کبود ابر به تاریکی غروب
تابیده از لبان افق تا روان خاک
آن لاله های تشنه در این سرخی غروب
در دشت خون گرفته چه آرام خفته اند
آنان که بر ندای فرح بخش انقلاب
تا پای جان ستاده و لبیک گفته اند
این چهره های غرقه به خون در ملال دشت
نور مجسم اند که خورشید زاده است
از درد داغ لاله دشت بلا فلک
بایک نگاه در تب و تاب اوفتاده است
پیچیده در سکوت ملال آور غروب
فریاد در نوای یتیمان بینوا
گلگون نشسته است به ماتم نگاه چرخ
بر کشتگان صحنه خونین کربلا
بر ساقه های نازک این یاس های سبز
اینک لهیب آتش و خون چنگ می زند
بر سازغم گرفته دل های بی قرار
نای عزا نوای غم آهنگ می زند
در آن غروب تلخ نسیمی نمی گذشت
هر سوی خاک، شعله آتش زبانه داشت
بر جسم گلرخان بلا دیده نبرد
از خوشه های خشم، زمان تازیانه داشت
چشم فلک به ماتم این کشتگان گریست
دستی بر آسمان خط سرخی کشیده است
در تار و پود ابر، روان است جوی خون
با آه و ناله روز، به پایان رسیده است
در پرده کبود افق ماتم است و درد
چشم ستاره ها همه در خون نشسته است
نقش عزا به سینه هفت آسمان نوشت
تا رود رستخیز، فلک دل شکسته است
پاشیده در سکوت شب اکنون ملال تلخ
بر پاشده است خیمه غم تا فراز ماه
روح ستم که تشنه بیداد و ظلمت است
از پشت پرده های افق می کند نگاه
غیر از ملال و رنج که در روزگار هست
تا روز حشر، نقش دگر پایدار نیست
آری نشاط و شور فراموش گشته است
در کاروان عمر پس از این قرار نیست
این ابر های سرخ چو من گریه می کنند
بر ماتم حسین و شهیدان کربلا
گم شد صدای روشن خورشید آسمان
آید به گوش جان همه جا نغمه عزا
آن دشت شد مزار جگر گوشه رسول
تا نخل های نهضت او بارور شود
در ذهن روزگار، قیامش قوام یافت
تا بر بسیط خاک، عدالت ثمر شود

مجتبی ابوالقاسمی رهگذر

ای هاشمی تبار پیمبر اذان بگو
زیباترین سروده کوثر اذان بگو
ای روشن از حضور تو آیین احمدی
ای سوره معطر بی سر اذان بگو
پرچم به دوش قافله سر به دارها
ای کوه سر بلند دلاور اذان بگو
ا... در اذان تو تکبیر روشنی است
دشمن شناس واقعه، اکبر اذان بگو
صبح از طلوع برق نگاه تو روشن است
ای ذوالفقار غیرت حیدر اذان بگو
ما عاشقان حضرت عباسی توایم
یعنی شهید زنده باور اذان بگو
در قتلگاه واقعه لب تشنه توایم
ای تشنه شهید مطهر اذان بگو
شبه محمدی تو به خلق عظیم خود
خورشید دلربای پیمبر اذان بگو
درس شهادت تو به معراج بندگی
دارد حماسه های مکرر اذان بگو
من کیستم غلام غلامان در گهت
ای بهترین چکامه به دفتر اذان بگو

محمد علی سالاری

در علقمه عزت و شرف را دیدم
معنای دفاع از هدف را دیدم
در چهره پرفروغ سردار حسین
مردانگی شاه نجف را دیدم
*
ای میر سپاه، آفرین باد به تو
شد اهل حریم عشق دلشاد به تو
بشکفت گل از گل رقیه که حسین
سقایی خیمه گاه را داد به تو

هادی منوری

بر بام شرف ز جام چشمش مهتاب
می ریخت به ساحل عطش باده ناب
از مشک توقعی ندارد ساقی
وقتی که دو دست خویش را داده به آب

کربلا به روایت هنرمندان تجسمی

عاشقانه‌هایی از جنس اخلاص

کربلا همان داستان جگر سوزی است که شیعیان را در طول تاریخ گداخته و به عشقی خالصانه دچار کرده است، عشقی که از قهوه خانه های دیروز تا گالری های مدرن امروزی امتداد یافته و محرم را زنده نگاه داشته است. به گزارش هنرآنلاین به جرئت می‌توان گفت که عرصه هنرهای تجسمی پا به پای محرم گام برداشته و در گذر زمان، از شکل قهوه‌خانه‌ای گذشته و به سمت مدرنیته سوق یافته است.

■ **هنر قهوه‌خانه‌ای و روایت عاشورا**

نقاشی قهوه‌خانه‌ای یا خیالی‌سازی از هنرهای دوران قاجار است که به دلیل آن که هنری کاملا مردمی است از اهمیت قابل توجهی در نقاشی ایرانی برخوردار است. "نقاشی قهوه‌خانه" را می‌توان نخستین تلاش برای خارج شدن هنر از شکل درباری دانست زیرا این هنر توانست شکل مصور روایت‌ها را به میان مردم کوچه و بازار بکشاند. این هنر که سال‌های طولانی حماسه‌های شاهنامه و روایت کربلا را در دل خود داشت، به راحتی توانست بخش مهمی از اندیشه مردم عامه را تعالی بخشد به نحوی که می‌توان ارزش آن را با تئاتر و سینمای امروز مقایسه کرد. هنر ایرانی همواره با تحول داستان سرایی و سخنوری پیشرفت کرده است. نقاشی قهوه‌خانه‌ای درست در جایی که ادبیات کلاسیک فارسی غنا و تنوع و عمق محتوای خود را از دست می دهد و هنر نقاشی نیز استقلال خود را از ادبیات اعلام می کند، اعلام موجودیت می کند تا بار دیگر کلام را به نقاشی پیوند زند.

■ **دیوارنگارهای عاشورایی حسن چلیپا**

حسن اسماعیل‌زاده مشهور به چلیپا، زاده ۱۳۰۳ در زنجان است. آثار قهوه‌خانه‌ای چلیپا نمودی از رشد و اوج این گونه هنری است. وی در ۲۰ بهمن ۱۳۸۵ درگذشت. «جنگ روز عاشورا» عنوان نقاشی دیواری از حسن اسماعیل‌زاده است. این نقاشی دیواری دارای چندویژگی جالب است. در این اثر هنرمند برخلاف گذشته، به پرسپکتیو (ژرف‌نمایی) اهمیت داده است. کافی است به دو ردیف انتهای نقاشی دقت کنید؛ اما این پرسپکتیو چندان کامل نیست و کمی خام‌دستانه است. نمونه بارزش وضعیت خیمه گاه کاروان امام است. در نقاشی تنها نام امام حسین (ع) و غلام ترک دیده می‌شود. به نظر می‌رسد همراه امام حضرت عباس (ع) باشد که آن هم به واسطه پر روی کلاهخود قابل تشخیص است. نقاشی یادآور برخی آثار اروپایی دوره گوتیک به خصوص جوتو است. محمد تجویدی، دومین پسر هادی تجویدی و از نگارگران بنام دوره ماست. او مبانی نقاشی سنتی ایران را نزد پدرش، هادی تجویدی فرا گرفت. چند سالی پس از درگذشت پدر، در ۱۳۲۱ هجری شمسی به مدرسه صنایع قدیمه رفت و با راهنمایی استادانی مانند محمدعلی زاویه، ابوطالب مقیمی، علی کریمی و حسین طاهرزاده بهزاد بر دانسته‌ها و مهارت خویش افزود. برخی کارشناسان، آثار او را دور از نقاشی سنتی ایران می دانند و باور دارند آثار محمد تجویدی، بیشتر با موضوعات هنر ایران پیوند خورده است اما تجویدی خود نظری دیگر داشت. محمد تجویدی از هنرمندان پر کار به شمار می آید. هنر او در بیش از ۲۵۰ اثر کلاسیک فارسی (دیوان شعر ایی مانند حافظ، خیام، سعدی، باباطاهر، شاهنامه فردوسی و...) دیده می شود. همچنین نگارگری برخی آثار معاصران مانند حماسه هیزم‌شکن (بسیج خلخالی) اثر اوست. خود او می گوید: "آثار من به قدری زیاد است که بعضی وقت‌ها با دیدن آن‌ها خودشگفت‌زده می‌شوم و حتی آن‌ها را فراموش کرده‌ام و فقط با امضای خود آن‌ها را می‌شناسم". تجویدی افزون بر تصویرگری کتاب‌ها، متأثر از شمایل‌سازان بیزانس و گوتیک مانند آندره روبلف، تعداد بسیاری شمایل مذهبی نیز از خود به یادگار گذاشته است. از این دست است شمایل حضرت علی (ع) و امام حسین (ع). این آثار به شیوه ای ناتورالیستی و با به کارگیری نور و حجم‌پردازی‌های غربی چنان پرداخته شده است که در نگارگری ایران فراگیر نیست. استاد محمد تجویدی به سال ۱۳۷۳ ه.ش. در سن ۷۰ سالگی در تهران درگذشت.

■ **واقعه عاشورا به روایت هنر مدرن**

ظهور ابزارهای قدرتمند فناوری نظیر رادیو، سینما و در نهایت تلویزیون سبب شد که هنر قهوه خانه ای به شکل چشمگیری کمرنگ شود. به همین دلیل هنر نقاشی نیز از شکل قهوه خانه ای به سمت مدرنیته حرکت کرد. این رویکرد جدید نیز به اندازه نقاشی قهوه خانه ای اعتقادات مردمی و عاشقانه‌های مذهبی را در مرکز توجه خود قرار داد به نحوی که امروز آثار بسیار برجسته ای از واقعه کربلا متعلق به این بخش از هنر ایران است. شاید بتوان گفت معروف‌ترین تابلویی که فرشچیان را با آن می شناسند، تابلوی "عصر عاشورا" است. این تابلو معروف‌ترین تابلویی است که در رابطه با واقعه عاشورا به تصویر کشیده شده است. موضوع این تابلو بازگشت اسب بی سوار امام حسین (ع) به سوی خیمه گاه در عصر عاشورا است. به اعتقاد بسیاری از کارشناسان هنری عناصر این تابلو به حدی ماهرانه و در ارتباط نزدیک با یکدیگر قرار گرفته اند که از آن اثری زیبا و تاثیرگذار ساخته‌اند. استفاده از رنگ‌های تیره در کنار حالت زنان و دختران عزادار و اسب امام حسین (ع) تصویری را ساخته که حزن و اندوه واقعه را به خوبی به مخاطب القا می کند. فرشچیان درباره این تابلو گفته است: "در میان آثارم علاقه‌ام بیشتر به آثاری است که مردم من آن را دوست داشته باشند اما از میان آثارم تابلوی "عصر عاشورا" را بسیار دوست دارم و این به دلیل دلبستگی‌ام به حضرت اباعبدا... الحسین (ع) و واقعه روز عاشورا است که همیشه مرا تحت تاثیر قرار داده است. اگر بخواهم آن را بار دیگر نیز به تصویر بکشم به همین شکل خواهم کشید." فرشچیان این تابلو را در سال ۱۳۶۹ به موزه آستان قدس رضوی اهدا کرد. محمد باقر آقامیری در ۱۳۲۹ در قریه حسن آباد از توابع بیجار گروسی در خانواده‌ای هنرمند به دنیا آمد. او دکترای درجه یک هنر در نقاشی و هنرهای اسلامی را دریافت کرده است. محمد آقامیری در کار نگارگری خود را از شیفتگان و شاگردان استاد محمود فرشچیان می داند و به این امر معتقد است که فرشچیان مبدع و پیشتاز مینیاتور، در عین قلم‌گیری‌های سنتی نگارگری، دارای محتوایی نو و معاصر است. آقامیری تاکنون تصویرسازی و تذهیب نقاشی بیش از ۴۰ عنوان از کتاب‌های تاریخی و ادبی و مذهبی را به عهده داشته است و بیش از ۳۰ جلد قرآن را تذهیب و ترصیع کرده است. کاظم چلیپا، هنرمند باسابقه نقاشی است که این هنر را نزد پدرش، مرحوم حسن اسماعیل زاده، نقاش قهوه خانه ای آموخته است. وی دارای مدرک کارشناسی ارشد نقاشی از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران است. تابلوهای "حر" و "ذوالجناح" کاظم چلیپا از مهم‌ترین آثار این هنرمند است. این هنر مند نقاش آثارش را در تعداد بسیاری از نمایشگاه های گروهی و بی ینال های نقاشی در داخل و خارج از کشور به نمایش گذاشته و کسب مقام اول نمایشگاه بین‌المللی هنرهای ظریفه ژاپن در سال ۱۳۷۱ را در کارنامه هنری‌اش ثبت کرده است. او همچنین عضو افتخاری انجمن نقاشان آذربایجان (باکو) است. حسین خسروجردی متولد سال ۱۳۳۶ و دانش آموخته دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران است. خسروجردی طراح، گرافیست، نقاش و مجسمه ساز است. او از نمایشگاه صلح در شوروی موفق به دریافت دیپلم افتخار شده است. این هنرمند در کارنامه کاری خود بخش قابل توجهی از آثارش را به محرم و قیام کربلا اختصاص داده است. از جمله آثار قابل توجه حسین خسروجردی تابلوی "فرات" است که به زیبایی هر چه تمام‌تر بخش مهمی از تراژدی تشنگی را در کربلا به تصویر کشیده است. این هنرمند که خود را همواره انقلابی می داند، گفت: من همواره به انسان فکر می کنم. انسانی که به هر شکل، انسان خداجوست و زلف گره زده است با جهان لایتناهی، انسانی که دچار نقایص و مشکلات و مسائل مختلف است. انسانی که پدیده‌های مختلف، همیشه در طول تاریخ سعی کرده اند که او را از آن هیبت خداجو و متمایل به سلامت نفسانی دور کنند و هیبتی حیوانی و کالبدی غیر موجه به او بدهند؛ دارم به این انسان و به خودم تذکر می دهم، به خودم نهیب می زنم. گاهی وقت ها می شود این طور گفت که آثارم، حدیث نفسند؛ گاهی اوقات، نمایشی از چیزی است که مرا اذیت می کند یا به شوق می آورد. تمام آثار یاد شده بخش کوچکی از دریای ارادت هنرمندان تجسمی به امام حسین (ع) هستند. چرا که کارهای بی نظیر دیگری چون تابلوهای "شمایل" و "عاشورا" اثر صادق تبریزی، تابلوی "محرم" اثر رضا بانگیز، آثاری از احمد خلیلی فرد، احمد وکیلی و جمشید حقیقت شناس نیز در این فهرست قرار دارند. با توجه به این که نگارگران نیز به موضوع عاشورا و محرم توجه داشته و سهمی را در خلق آثاری با این مضامین به خود اختصاص داده اند، آثار نگارگری نیز البته تنها در شاخه نقاشی ایرانی که به مضامین محرم و حادثه کربلا پرداخته اند، در این گردآوری می گنجند. بنابراین در این زمینه می توان به آثار بزرگانی چون: امیر حسین آقامیری، هادی آقامیری، حسین عصمتی، خشایار قاضی‌زاده، جلیل جوکار، جمشید سرحدی و... اشاره کرد.

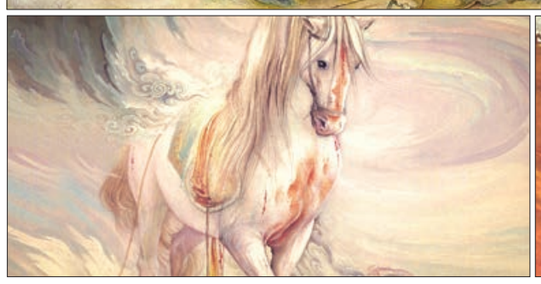

تابلوی نبرد ابا عبدا... (ع) از شام غریبان خلق می‌شود

حبیب ا... صادقی قصد دارد، تازه‌ترین اثر عاشورایی خود را به موضوع محاصره و نبرد امام حسین (ع) پیش از شهادت‌شان اختصاص دهد. این نقاش که هر سال در شب شام غریبان امام حسین (ع) تابلویی را درباره واقعه عاشورا نگارگری می کند، در گفت‌وگو با ایسنا اظهار کرد: امسال هم در نظر دارم، موضوع محاصره و نبرد امام حسین (ع) را پیش از شهادت‌شان به تصویر بکشم. او تا این کار را زده‌ام و ان‌شاءا... شب «شام غریبان» این کار را آغاز خواهم کرد. او که سال گذشته بیست و پنجمین تابلوی نگارگری این مجموعه را با محوریت حضرت علی اکبر (ع) به پایان رساند، گفت: اگر به داستان هایی که درباره حضرت علی اکبر (ع) نقل می شود، دقت کنیم، بخشی از آن شامل فضای محزونی است که امام حسین (ع) به یاران شان دستور می دهند تا بدن مُثله شده حضرت علی اکبر (ع) را به طرف خیمه ها ببرند. بخشی دیگر، به رشادت، قدرت و صلابت او بازمی گردد. حضرت علی اکبر (ع) جنگ نمایان و با قدرتی انجام می دهد که در تاریخ عاشورا جزو اتفاق های بسیار مهم تلقی می شود.

او ادامه داد: پس از شهادت حضرت علی اکبر (ع) که امام حسین (ع) به طرف خیمه ها بازگشتند و پیکر نازنین فرزندشان روی زانوهای‌شان است، امام به طرف خیمه‌ها نگاه می کنند که مادر نقاشی‌هایی که روی شیشه و آینه کار شده‌اند، این تصویر را می بینیم؛ اما من ترکیبی از حماسه و حزن را کار کردم.

این نقاش اظهار کرد: صحنه مبارزه علی اکبر (ع) در گوشه‌ای از تصویر و صحنه‌ای در اماتیک و محزون، در بخش دیگر این تابلو تصویر شده است.

صادقی با بیان این که حوزه انقلاب و دفاع مقدس، فرهنگش را از کربلا و عاشورا گرفته است، گفت: من وفادارانه اصرار کردم، این دو را با هم ترکیب کنم. فرهنگ عاشورا می تواند در قالب هنر معاصر هم معنا پیدا کند. من روی مجموعه دیگری کار می کنم با موضوع عاشورا به روایت جهان معاصر، یعنی فرایند فرهنگ عاشورا چگونه می‌تواند در کالبد جهان معاصر روایت شود. یک اثر می‌تواند آبستره‌تر و معنایی‌تر باشد و همان احساس را در مخاطب ایجاد کند.

وی بیان کرد: این شور نهفته‌ای که در عاشورا وجود دارد، من را برای این کار تشویق کرد که مجموعه‌ای را در کنار آثار نگارگری‌ام آغاز کنم که ان‌شاءا... نمایشگاه آن را برگزار خواهم کرد. او همچنین از چاپ کتاب آثارش تا پایان امسال و چاپ کتاب پوسترهای عاشورایی‌اش خبر داد.

جای خالی هنرهای سنتی در آذین‌بندی تکایا و حسینیه‌ها

در دورانی، برای تزیین تکایا و حسینیه ها، از هنرهای سنتی استفاده می‌شد. معمولا پارچه‌های قلمکار که اشعار بزرگان روی آن‌ها نوشته شده بود یا پارچه‌های دست باف برای پوشش علم یا تزیین تکایا به کار می‌رفتند.

به گزارش ایسنا، در حالی که در بیشتر تکایا و حسینیه‌های ایران، جای خالی هنرهای سنتی به شدت احساس می شود، همچنان استفاده از این هنرهای اصیل در معدود حسینیه ها و تکایا دلگرم کننده است. حسینیه ۲۰۰ ساله «سادات اخوی» در تهران بهترین نمونه برای استفاده از هنرهای سنتی و پارچه های قلمکار در مراسم مذهبی است. پارچه هایی که برخی از آن‌ها به دلیل قدمت زیادشان، حتی پوسیده شده‌اند؛ اما چرا هنرهای اصیل و سنتی جایگاه خود را در مراسم مذهبی از دست داده‌اند؟

لاله سادات لاریجانی - کارشناس حوزه صنایع دستی - در گفت‌وگو با ایسنا، درباره جایگاه هنرهای سنتی در آذین بندی تکایا، اظهار کرد: در گذشته، چاپ های قلمکار مورد مصرف روزمره مردم بود، اما متاسفانه هم اکنون به دلایل مختلف از جمله این که تولید آن ها شامل طی روند دشواری است، این گونه آثار تولید نمی‌شود. حتی در استان اصفهان نیز کسی چاپ قلمکار را به شیوه سنتی و با رنگ های گیاهی انجام نمی دهد.

او در پاسخ به این که آیا راهکاری برای احیای این هنر صنعت در تکایا و مکان های مذهبی وجود دارد؟ گفت: پیش از این، عَلَم‌ها با پارچه‌های دست باف از جمله ترمه و شال که ارزش زیادی داشت و مردم آن‌ها را نذر می کردند، تزیین می‌شد. قیمت این پارچه ها بسیار زیاد بود، اما متاسفانه امروزه پارچه‌ها و سوزن دوزی های ماشینی یک شکل جای آن‌ها را گرفته است.

وی ادامه داد: یکی از راهکارهای احیای این هنرها، آن است که طبق آیین مذهبی، وقتی می خواهیم نذری را ادا کنیم، آن را به بهترین شکل انجام دهیم و اگر کسی می خواهد ترمه ای را به عنوان نذر به حسینیه یا تکیه ای دهد، مطمئن باشد که از نذر او به درستی استفاده می‌شود و با چیز دیگری عوض نمی‌شود. وقتی فردی متوجه شود، یک پارچه با کیفیت نازل را جایگزین نذر او کرده اند، یا پارچه ارزشمند اهدا شده را می فروشند و با آن، پلو و خورش درست می کنند، قاعدتا چنین کاری را انجام نمی دهد.

لاریجانی بیان کرد: می توان از طریق آموزه ها و مسائل مذهبی به تولید و حفظ هنرهای سنتی کمک کرد. اگر برای هنرهای سنتی ارزش بیشتری قائل باشیم، قاعدتا بیشتر تولید خواهد شد.

گزارشی از نقد دو کتاب دفاع مقدس در نشست های ادبی «شمس» مشهد

از خاطرات زندان الرشید تا زندگی شهید فهمیده

سلسله نشست های ادبی شمس که چندی است با میزبانی و سُکان داری سازمان کتابخانه ها، موزه ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی برگزار می شود، این بار، در قالب نشست هایی سه گانه به بزرگداشت و یادبود هفته دفاع مقدس با حضور جمعی از اهالی قلم پرداخت.

کتاب «نامه رسان» به اتفاق نویسنده جوانش؛ ساسان ناطق، مهمان ویژه یکی از این نشست ها بود. «نامه‌رسان» کتاب خاطرات محمود منصوری از رزمندگان و آزادگان ایلامی است که در عملیات والفجر ۱۰ در اسفندماه ۶۶ به اسارت عراقی ها درآمد و به زندان الرشید منتقل شد.

در ابتدای این نشست، علی براتی گجوان به طرح چند سوال اساسی درباره کتاب های خاطره پرداخت که به بحث جهت داد. وی گفت: آیا کتاب خاطره را می شود نقد کرد؟ سهم نویسنده در این کتاب ها چقدر است و تا چه اندازه می تواند آن را تغییر دهد؟ و آیا می توان به این کتاب‌ها به عنوان سند تاریخی استناد کرد؟

ابوالفضل حسن آبادی، در این باره، استناد داشتن یا نداشتن کتاب خاطرات را به میزان دقت راوی و دخالت نکردن نویسنده وابسته دانست و اظهار کرد: خاطرات می تواند به عنوان سند تاریخی قضاوت شود اما به طور کلی در تاریخ شفاهی باید دید خاطرات تا چه اندازه دقیق است.

حسین عباس زاده، نویسنده و منتقد جوان مشهدی در ادامه، «نامه رسان» را نه یک کتاب خاطره، بلکه خاطره داستان دانست و تصریح کرد: نویسنده از عناصر داستانی در روایت خود استفاده کرده و این از ویژگی های مثبت این اثر است. وی شروع خوب، بازگشت به زندگی گذشته راوی با ترفندهای خاص، حذف قضاوت راوی و واگذار کردن آن به مخاطب و دادن اطلاعات به صورت قطره چکانی را از دیگر نکات قابل تحسین این اثر دانست.

محمدزاده؛ رزمنده‌ای که این روزها در خیل نویسندگان است و در نقد کتاب نیز دست دارد، نفر بعدی بود که به صحبت درباره این کتاب پرداخت. او نیز این اثر را خاطره داستان دانست و گفت: من هم معتقدم کتاب شروع خوبی دارد. از طرفی صفحه به صفحه ردپای نویسنده دیده می‌شود و این مخاطب را برای شنیدن ادامه ماجرا علاقه‌مند می کند اما باید گفت این اثر، جدای از این که به یک مشاور نظامی نیاز داشته، درباره مصائب و واقعیت‌های اسارت، تنها ۲۰ درصد حقایق را گفته است.

رضا کاظمی؛ نویسنده جوان اردبیلی، نیز از کسانی بود که در تمجید از «نامه رسان» سخن گفت. او پرداختن به خاطره یا خاطره‌داستان بودن این اثر را مسئله‌ای انحرافی دانست و بیان کرد: این کتاب قرار است یک واقعیت را به ما برساند. ما به تعداد راویان، واقعیت داریم و وفاداری به روایت خام راوی، جزو اصول تخطی ناپذیر است.

علی جعفری که وظیفه اجرای نشست را به عهده داشت نیز در پایان با دیدی سینمایی به نقد اثر پرداخت و گفت: فضاسازی ها خوب است اما اتفاق مهمی نمی افتد و از طرفی اطلاعات، ناگهانی داده می شود. حال دلیل این کشش نداشتن، یا خاطره ساده و سطحی راوی است و یاناتوانی نویسنده در بیرون کشیدن خاطرات برجسته.

در پایان، نوبت به ساسان ناطق رسید تا به دفاع از اثر خود بپردازد و تأکید کرد: این کتاب، مبتنی بر سخنان راوی است. راوی به شدت جزئی صحبت می کرد و من هم با توجه به عناصر داستانی، سعی می کردم جزئیات را از او بپرسم. من به جای راوی حرف نمی‌زدم و فقط شکل ادبی به سخنان او دادم. حتی یک درصد از این کتاب، تخیل نیست. اگر قرار بود تخیلات خود را در اثر بیاورم، نامش خیانت بود و این دقیقاً همان کاری است که خارج‌نشینان انجام می دهند؛ یعنی تحریف تاریخ.

نشستی دیگر از سلسله نشست های ادبی «شمس»، خوانش و نقد «خواب خون» محمدعزیزی بود. در این نشست که «مجتبی انوریان یزدی» اجرای آن را بر عهده داشت، «محمد ریاحی»، «علی براتی گجوان» و «جواد لگزیان»، درباره کتاب «خواب خون» - برنده جایزه ادبی حبیب غنی‌پور با عنوان بهترین زندگی‌نامه داستانی نوجوانان سال ۹۰ - در حضور نویسنده اثر به نقد و گفت‌وگو پرداختند.

به گزارش روابط عمومی و بین الملل سازمان کتابخانه های آستان قدس رضوی، جواد لگزیان در ابتدای نشست با بیان این که اصولا ما در مقوله ادبیات نوجوان ضعیف هستیم و نتوانسته ایم تا کنون آثار خوبی در این زمینه همپای ادبیات جهانی خلق کنیم، اظهار کرد: این مسئله در ادبیات جنگ بیشتر خود را نشان داده است و تا کنون افراد کمی به این مقوله وارد شدند؛ از این رو، محمدعزیزی به دلیل جسارت قدم زدن در این حیطه، نمره خوبی می گیرد.

محمد ریاحی با این توضیح که گفته های من متوجه متن است نه نویسنده و شخصیت حقوقی نویسنده و تلاش او جای تقدیر دارد، افزود: با استناد به نوع به کارگیری زبان در این متن، این نوشته‌ای برای نوجوانان است، اما هنوز پا در ساحت ادبیات قرار نداده و فاقد آن ویژگی هاست. ما در این اثر شخصیت نمی بینیم، بلکه با روباتی مواجهیم که با دست نویسنده حرکت می کند.

علی براتی گجوان با بیان این که من با بسیاری از مشکلات نویسندگانی که در این حوزه قلم می زنند آشنا هستم و باید روی دیگر سکه را هم دید، افزود: سوال این جاست که ما چقدر اجازه داریم به ساحت خصوصی شهدا نزدیک شویم؟ آیا اجازه داریم قسمت های خاکستری زندگی آنان را به نمایش بگذاریم که نمونه بارز آن فیلم اخراجی هاست. پاسخ این است که در جامعه ما چنین اجازه‌ای داده نمی شود.

در پایان، محمد عزیزی در پاسخ به نقدهای وارد شده، با بیان این که جلسات نقد، خیر و برکت و رحمت است، گفت: در سینما مقوله تدوین داریم و ریتم یک فیلم را تدوین گر تعیین می کند و به آن معنا می بخشد، اما در ادبیات و نشر این اتفاق متأسفانه نمی افتد که اشتباه بزرگی است.

گفت و گو

نویسنده برگزیده بهترین کتاب سال دفاع مقدس در گفت‌وگو با خراسان:

ادبیات دفاع مقدس نیازمند اتفاقاتی جدید است

محمد بهبودی نیا - از زمان شروع جنگ تحمیلی تا امروز همواره شاهد تولید آثاری در زمینه دفاع مقدس بوده‌ایم آثاری که گاهی با اقبال عمومی روبه‌رو بوده و در برخی موارد به دلیل ضعف موجود در اثر تولیدی بعد از مدت کوتاهی از زمان تولید اثر به فراموشی سپرده شده است. برای بررسی این موضوع و آسیب شناسی آثار تولید شده در این زمینه با سید سعید موسوی به گفت‌وگو نشسته‌ایم. سید سعید موسوی یکی از نویسندگان موفقی است که آثاری را در زمینه دفاع مقدس به رشته تحریر درآورده است. از این نویسنده تا امروز کتاب هایی از قبیل "بازگشت از تاریکی"، «عکس پشه‌ای» و «پشت دیوارهای شهر» منتشر شده است. موسوی برگزیده بهترین کتاب سال دفاع مقدس در حوزه زندگی‌نامه غیرداستانی در یازدهمین دوره انتخاب کتاب سال دفاع مقدس و پیش کسوت داستان در سال ۱۳۹۱ است.

این نویسنده و منتقد ادبی در گفت‌وگو با خراسان گفت: به اعتقاد من کتاب هایی که در حوزه ادبیات دفاع مقدس تا امروز تولید شده آثار خوبی است که اغلب در حوزه‌های مختلفی از قبیل، خاطره، زندگی‌نامه، زندگی‌نامه داستانی و رمان دفاع مقدس بوده است. در زمان جنگ، داستان‌ها و رمان‌ها عمدتا آثاری تبلیغی و احساسی بود و کم کم خاطره نویسی‌های خوبی تولید شد و بعد از این مرحله نویسندگان به تولید رمان پرداختند.

موسوی افزود: به نظر من، امروز برای خلق رمان دفاع مقدس نیاز به انرژی‌های جدیدی داریم، انرژی هایی که بتوانند رمان هایی را خلق کنند که در این زمینه هنوز اتفاق نیفتاده است. در زمینه رمان انقلاب هم همین اتفاق را لازم می دانم. وقتی انقلاب به پیروزی رسید نویسندگان ما به دنبال فرصتی بودند تا رمانی در زمینه انقلاب تولید کنند که با شروع جنگ، تولید رمان با موضوع انقلاب به تاخیر افتاد. به نظر من امروز با گذشت چندین سال از جنگ این فرصت به وجود آمده که در این زمینه سرمایه گذاری هایی را داشته باشیم و این سرمایه گذاری نیاز مند جدیت بیشتر در جلسات نقد داستان است و باید به صورت تخصصی تر به حوزه‌های انقلاب و دفاع مقدس پرداخته شود و با بها دادن به نویسنده‌ها این سرمایه گذاری‌ها انجام شود.

موسوی خاطر نشان کرد: به نظر من امروز باید کمی بایستیم و نفسی تازه کنیم و نگاهی به آثار تولید شده در سال‌های گذشته بیندازیم و با نقد و بررسی این آثار اقدام به پرورش نویسندگان نسل امروز کرده تا در آینده شاهد خلق آثار قدرتمندتری در این حوزه باشیم و در همین میان باید مراکز تحقیقاتی دفاع مقدس تاسیس شود و نویسندگانی در این زمینه تربیت شوند و در پایان باز هم تاکید می کنم که به این موضوع باید توجه داشت که امروز زمان سرمایه گذاری است و باید به صورت تخصصی تر به این حوزه‌ها پرداخته شود.

خبر

۳۰ عنوان کتاب و ۱۵۱ جلد اسناد دفاع مقدس رونمایی شد

معاون توسعه مدیریت و منابع انسانی استانداری خوزستان با ارائه گزارشی از عملکرد کمیته آموزش، پژوهش و اسناد شورای هماهنگی حفظ آثار دفاع مقدس، از رونمایی از ۳۰ عنوان کتاب دفاع مقدس در حوزه ادبیات و ۱۵۱ جلد از اسناد جمع آوری شده نقش دولت در دفاع مقدس خبر داد.

به گزارش ایسنا، جمال عالمی نیسی در شورای اداری استان که در استانداری خوزستان برگزار شد، اظهار کرد: یکی از مناسبت های جلسه امروز، رونمایی از ۳۰ جلد از اسناد دفاع مقدس است.

وی با اشاره به گزارشی از عملکرد کمیته آموزش، پژوهش و اسناد شورای هماهنگی حفظ آثار دفاع مقدس، گفت: تهیه و تصویب ابلاغ دستورالعمل تاریخ شفاهی شهرستان های استان به فرمانداران، برنامه ریزی و آغاز تدوین نقش شهرستان ها در جنگ تحمیلی، طراحی پرتال جامع دفاع مقدس که طرحی عظیم با میلیون ها سند است و در اربعین رونمایی می شود، جمع آوری، نمایه سازی و چاپ ۱۵۱ جلد و اسناد مربوط به نقش دولت در دفاع مقدس نمونه ای از کارهای انجام شده در این کمیته هستند.

معاون توسعه مدیریت و منابع انسانی استانداری خوزستان ادامه داد: همچنین تصویب طرح تدوین دانشنامه اسناد در شورای هماهنگی حفظ و نشر آثار دفاع مقدس و اجرای مرحله اول آن، طرح و تصویب پژوهش نقش دستگاه های اجرایی استان در دفاع مقدس از محل یک درصد بودجه پژوهشی، برگزاری کارگاه های آموزش و جمع آوری اسناد، مدارک و تاریخ شفاهی ویژه دستگاه های اجرایی استان، انجام سه پژوهش دفاع مقدس شامل نقش بازاریان، نقش کمیته امداد امام خمینی (ره) و بمباران ۵۲ نقطه شهر اهواز در ۱۵ آذرماه سال ۱۳۶۵ از دیگر کارهای انجام گرفته در این کمیته است.

عالمی نیسی عنوان کرد: می توان گفت مهم‌ترین اقدامی که این کمیته انجام داده است، گردآوری ۴۵ هزار و ۱۵۹ سند مکتوب، ۱۰ هزار و ۵۶۰ نگاتیو، ۲۰۰ ساعت فیلم و ۶۰ ساعت صوت مربوط به دفاع مقدس است.

در پایان این جلسه از ۳۰ عنوان کتاب دفاع مقدس در حوزه ادبیات و ۱۵۱ جلد از اسناد جمع آوری شده نقش دولت در دفاع مقدس رونمایی شد.